

Pravda je uvnitř každého z nás - jaká cesta je ta správná?

Text Alena Rulfová

Člověk je jednou z mnoha větví stromu - přírody. Cítí se zdravý jen tehdy, je-li v pořádku celý strom. Snaží-li se být nejsilnější větví stromu a zastínit ostatní větve - živočichy, rostliny - dochází nutně k tomu, že poškozuje sám sebe. Stane se totiž to, že strom ztrátou a poškozením svých větví onemocní a společně s ním onemocní nakonec i jeho rádooby nejsilnější větev - člověk.

Právě jsem se dodívala na film Den poté. Viděla jsem ho poprvé. Chtěla jsem se přesvědčit, jak vnímají filmoví tvůrci klimatické změny. Film byl dle mého názoru přehnaný asi jako film A. Gorea, avšak přece jen v něm byla obsažena důležitá zpráva - varování před klimatickými změnami a jejich dopady, které se v současné době dotýkají stále většího počtu z nás. Nechci se nyní podrobně věnovat jednotlivým klimatickým změnám, to by bylo na úplně jiný článek. Chci pouze **vyzdvihnout pocit, jaký v nás otázky různých neobvyklých procesů v přírodě kolem vyvolávají**. Myslím, že klimatické změny jsou natolik markantním jevem, který často zapříčiňuje společně s dalšími faktory lidského negativního chování vůči přírodě její ničení, že nikdo z nás nemůže jen tak bez obav říci, že se nic neděje, že je vše v pořádku.

Jinými slovy vnímáme, byť někdy jen okrajově, že někde je něco špatně a nemyslím tím jen v otázce klimatických změn. Různé přírodní katastrofy kolem nás jsou poměrně častější a hrozivější než dříve, Ema asi nebyla posledním hurikánem u nás v příštích deseti letech. Možná v ní začínáme tušit předzvěst něčeho většího. Myslím, že v tomto případě vůbec nezáleží na tom, zda docházelo či nedocházelo k podobným věcem dříve, klimatické změny jsou vysvětlovány různě, podstatné je, zda se tak děje teď a proč se tak děje. Jestli je to tak správně. A v neposlední řadě je nutné se ptát, jaký podíl na tom nesu já sám.

Pocit osamění

V současném světě, kde člověk často nezná a nehledá odpověď na otázku správnosti svého jednání, se cítíme poněkud ztraceni. Jistě se vám již někdy stalo, že jste zažili nevysvětlitelný pocit prázdnoty, která ne a ne se zaplnit. Tahle prázdnota nevyplývá na první pohled

z osamocení, neb často přichází i přesto, že kolem sebe máme spoustu známých, s kterými si povídáme, bavíme se na mejdanech, smějeme se.

Martin Heidegger řekl (Tedy alespoň takto vnímám já jeho slova.), že tahle prázdnota vyplývá z toho, že uprostřed všech svých známých jsme zapomněli, ztratili odvahu být sami sebou. Úmyslně přitom píši „známých“, protože přátelé nám v tomto nezabraňují. Naučili jsme se neprojevat své vlastní názory, a často jen přitakáváme tomu, co se běžně tvrdí, co je „jednodušší“ pro náš život a každodenní jednání.

Tak je tomu i v otázce klimatických změn. Je pro nás pohodlnější je nevnímat, neb přiznat si jejich existenci by znamenalo vyčlenit se z davu nečinných lidí kolem nás. V nejlepším případě je prostě uznáváme, ale nevíme, co si o nich myslet, a nijak se je nesnažíme řešit. Při hlubším zamyšlení nám přitom musí být jasné, že klimatické jevy souvisí s chováním a jednáním naprosto každého člověka, a že současný moderní způsob života, kdy vlastněme několik aut, topíme uhlím jakožto nejlevněji dostupným palivem, kdy autem „zdoláváme“ i velice krátké vzdálenosti atd., není správný a je na čase ho změnit. Jenomže člověk se bojí právě této změny, bojí se, že by ho ještě více oddělila od lidí, mezi nimiž si i bez zbytečných bojů za prosazení sebe a svých názorů připadá osamělý.

Martin Heidegger řekl také, že člověk se cítí osamělý, protože se přestal ptát sám sebe, co je a co není správné. Odpověď přitom máme každý uvnitř sebe. Souvisí to samozřejmě s tím, co jsem napsala v předchozím odstavci - se ztrátou vlastní identity zapříčiněnou zastíráním vlastního já názory sdílenými s davem a to z důvodu strachu z pocítění osamělosti. Strach z osamělosti nás tedy činí nejvíce osamělými. Ptát se sám sebe zda to, co dělám, je správné, chce hodně odvahy a leckdy nás to zavede na místa, kam bychom se jinak nedostali, na místa, kde známe jen málo ostatních lidí, a kde bychom třeba ani být nechtěli, ale kde začínáme poznávat sami sebe. Je proto nesmírně důležité ptát se každý den na správnost našeho jednání a také na to, zda vždy jednám v souladu se svým přesvědčením vyvěrajícím ze mě samého a z mých nejlepších poznatků o dané problematice a nikoliv z tvrzení většiny. Nesejde už na tom, zda se domníváme, že nám odpovědi sděluje Bůh nebo náš vlastní rozum, srdce či intuice. Dle mého názoru to může vést k překonání (nejen ekologické) krize dnešní moderní společnosti.

Správnost ochrany přírody

Za nejpalcivější nadčasovou otázku považuji to, na čem nám opravdu záleží - co nás dělá v životě šťastnými - kam v životě směřujeme. Jak moc touha po blahobytu (finančním) změnila náš pohled na tuto otázku. Odpověď je třeba hledat neustále.

Minulý rok jsem se zúčastnila debaty na téma „Proč chráníme přírodu?“. Nutno poznamenat, že debatujícími byli přesvědčení ochránci přírody, jejichž každodenní nelehké práce si velice vážím. V debatě jsme se rozdělili na dvě skupiny. Jedna tvrdila, že přírodu chráníme ze sobeckých důvodů - chceme ji uchovat hezkou a neponičenou, protože se nám v ní zkrátka více líbí. Ve skutečnosti prý nemáme dostatek vědeckých důkazů o tom, co je a co není pro přírodu dobré (neexistují dostatečně dlouhodobé průzkumy toho, co přírodě v mnohaletém, např. 100 let, horizontu škodí) a tak se rozhodujeme podle toho, co je a co není momentálně vhodné pro nás lidi. Tento názor jistě vyplývá z logického myšlení.

Já (a společně se mnou další lidé z naší debatující skupiny) však tvrdím, že ochranu přírody a důvody mluvící pro ni není nikdy možné vysvětlovat jen na základě logiky a pokud souvisí se sobeckostí člověka, tak pak jen minimálně. Důležitou roli v ochraně přírody hraje naše srdce. Poznání dobra a zla jde zde ruku v ruce s láskou a sobeckost zde nemá mnoho místa.

Vidíme-li například, jak někdo týrá nějaké zvíře, pocítíme špatnost jeho činu, bude nás to trápit a snad se mu i pokusíme znemožnit mu, aby v tom pokračoval. Nakolik je v tomto ohledu naše chování sobecké? Zjistíme-li třeba, že louku plnou vzácných rostlin a živočichů za naším domem mají zastavět parkovací plochou, budeme se pravděpodobně bránit tomuto ničivému zásahu. Zde je možné tvrdit, že nám jde jen o to mít kde venčit psa, nebo kam si sednout a v tichu přemýšlet, ale já věřím, že to tak není. Jasně totiž víme, že ptáci, kteří na oné louce na jaře hnízdí, by tu už příští rok nebyli, že srnky se už nebudou moci na louce pást, a že květiny a motýly tu už příští rok také nevidíme, že navždy přijdou o své místo pro život. A když vidíme louku rozbágovanou a zdevastovanou a to proto, že zde má stát nějaká stavba podobná tisíci dalším v okolí, je nám velice smutno. Jednalo-li by se přitom jen o sobeckost, pak bychom popírali čistotu lidských citů - lidskost samotnou.

Takových příkladů bych mohla uvést mnoho a nemusely by se týkat jen ochrany přírody. Uvnitř sebe zkrátka tušíme správnost či nesprávnost našeho, ale i cizího jednání, a to naprosto každý den. Důležité je nezapomenout se ptát.

Domnívám se, že když si tohle všechno uvědomíme, dojde nám, že rozhodovat se ve svém životě správně je sice obtížné, ale je to jediná cesta, jak být v životě šťastným. Vyhýbání se

otázkám po vlastní smyslupnosti nevystačí nikomu na celý život, dříve či později se probudí a pak je třeba hledat odpovědi velice pozorně.

Konrad Lorenz ve své knize Odumírání lidskosti popisuje, jak moderní technokratický způsob života zcela pozměnil smýšlení Američanů: „To develop an area” znamená na příslušném kusu země radikálně zničit všechnu přírodní vegetaci, pokrýt jej betonem či v nejlepším případě anglickým trávnikem, kus mořského břehu zpevnit betonovou zdí, vyrovnat či pokud možno svést koryto potoka do potrubí, celek důkladně otrávit pesticidy a pak to možná co nejdraž prodát městskou civilizací zhlouplému konzumentovi.“

Na slovech Konrada Lorenze je jistě mnoho pravdy postihující nejen část americké populace, ale také nás samotné. Je důležité ptát se, proč tomu tak je. Všichni lidé do jednoho touží po podobném životě - plném lásky a kvalitního bytí.

Můj kamarád se mě nedávno zeptal, zda mi taky všechno připadá zbytečné, že se honíme za ničím. Byla jsem překvapena jeho otázkou a zároveň se mi ulevilo, že mohu odpovědět záporně - ne takové pocity nemám, cítím se šťastná a užitečná. Také jsem cítila lítost, že mému kamarádovi připadá život zbytečný. Pak jsem si uvědomila, že takové pocity má jistě mnoho lidí, a že bych jim ráda pomohla. Rada mě napadla vzápětí. Všechno co v životě děláte, dělejte pro druhé a dělejte to s láskou s vědomím správnosti vlastního jednání. Neznamená to rozhodně obětovat se druhým a zapomenout na své vlastní potřeby. Takové pojetí života obsahuje právě každodenní rozmýšlení se, zda to co dělám, je či není správné - pak nikdy nemůžete jednat sobecky jen sami za sebe. Vše je nádherně propojeno a správné jednání vždy přinese užitek nejen vám ale všem lidem kolem vás.

Všichni jsme uvnitř dobří. Všichni víme, co je a co není správné. Co je rozdílné, jsou naše hodnoty a způsob, jakým je stanovujeme. Rozdíl je v tom, že někteří z nás se už neptají, co je a co není správné. Znamenalo by to vzít na sebe odpovědnost za vlastní jednání. Znamená to také ale žít plnohodnotný a naplňující život, v němž pocit vlastního dobrého konání vede k vědomí své smyslupnosti.

Na závěr bych ráda poznamenala, že ne všechny věci v životě lze dělat tím úžasně správným způsobem. Člověk není dokonalý a občas má zkrátka potřebu provést něco, co není tak úplně v souladu s jeho vnitřními pocity správnosti. Leckdy také nemůže ovlivnit některé skutečnosti vyplývající nikoliv z jednání jeho samotného, ale z jednání jemu blízkých lidí. Přirovnala bych takové občasné úlety k přejedení se čokoládou ze supermarketu, kterou nám koupila naše milující maminka. Čokoláda nepochází ze zdrojů Fair Trade a supermarket není tím

nejideálnějším obchodem u nás z hlediska ochrany přírody a ekonomické soběstačnosti českých obchodníků. Přesto čokoládu sníme a docela si na ní pochutnáme. Takové věci je potřeba si odpouštět, jinak bychom se z toho všeho nakonec zbláznili.